

Ornamon työmarkkinatutkimus 2020

Palkkaus, työaika ja työhyvinvointi
Sivutyöt ja sivutoiminen yrittäjyys
Mikroyrittäjyys ja yrittäjän jaksaminen

Kyselyn taustaa

Ornamon työmarkkinatutkimus on vuosittain tehtävä työelämän kysely Ornamon jäsenkunnalle. Vastaajakunnan työmarkkina-asema, suunnittelun ala ja ikärakenne, tulevaisuudennäkymät, palkkaus ja esimerkiksi työviikon pituus sekä työhyvinvoinnin kysymykset kertovat muotoilijan ammatista ja työn tekemisen kulttuurista. Tässä koosteessa on käsitelty Ornamon jäsenkunnan profiilia ja työmarkkina-asemaa, muotoilualan palkansaajien ansiotasoa ja työaikaa sekä muita työelämän kysymyksiä.

Valtaosa kyselyyn vastanneista on palkansaajia, mutta raportissa on käsitelty erikseen myös päätoimisia muotoilualan yrittäjiä (ml. freelancereita) sekä taiteilijoita. Vuoden 2020 työmarkkinakyselyyn vastasi määräaikoihin mennessä 400 henkilöä. Kyselyt suoritettiin tammi-helmikuussa.

Kyselyä täydentävät Tilastokeskuksen työvoimatutkimus, työssäkäyntitilasto ja palkkarakennetilasto, josta on saatavilla työllisyys- ja palkkatilastoja tietyistä muotoilualan ammattilaisista. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastosta sekä alueellisesta yritystoimintatilastosta on saatu lisätietoja muotoilutoimistojen palkkojen kehityksestä ja työvoimakustannusten osuudesta yritysten liiketoiminnassa.

Tämän koosteen pohjana toimiva raportti on luettavissa <https://www.ornamo.fi/fi/tutkimus/muotoilu-ja-taidealan-tyomarkkinatutkimus/> Raportin on laatinut tutkija Pekka Lith (Suunnittelu- ja tutkimuspalvelut Pekka Lith).

ORNAMO

Kysely suoritettiin tammi-helmikuussa 2020. Koronakevät on muuttanut tilannetta: Kuluttajamarkkinoilla toimivissa mikroyrityksissä koronaviruskriisin vaikutukset ovat olleet välittömiä. Vakava tilanne on muotoiluyrityksillä, joiden asiakkaat ovat keskeyttäneet tuotantonsa tai toimintansa. Lomautukset ovat jo alkaneet yrityksissä, mutta suurimmat paineet kertyvät syksylle 2020. <https://www.ornamo.fi/fi/tiedote/kyselyiden-perusteella-muotoilualan-syvin-kriisi-on-vasta-edessa-suomalainen-muotoilu-seuraa-globaaleja-asiakastoimialojen-suhdanteita/>

Kyselyn päätuloksia

Ornamon työmarkkinakyselyyn osallistuneista **56%** oli palkansaajia ja **27%** yrittäjiä. Ilman yritysmuotoa työskentelevät freelancerit ja taiteilijat asettuvat työmarkkina- asemansa perusteella lähelle yrittäjiä, mutta heitä oli vain **7 %** vastanneista.

Sivutoimet ovat muotoilualalla yleisiä, sillä **31%** palkansaajista työskenteli toissijaisesti toisen työnantajan palveluksessa, itsenäisenä yrittäjänä tai freelancerina.

Kyselyyn vastanneista palkansaajista noin **54 %** oli tehnyt ylitöitä loka-marras- kuussa 2018 rahallista korvausta tai vapaa-aikaa vastaan. Korvauksetta ylitöitä oli tehnyt samanaikaisesti tai sen lisäksi **15 %** kyselyihin vastanneista, joskin tämä osuus on pienentynyt parin viime vuoden aikana.

Yli **40 %** vastaajista tekisi vähemmän työtä kuin nykyisin.

Suurin osa vastaajista **36%** oli löytänyt työpaikkansa suhteiden kautta. Myös verkon työnhakuportaalit ja sosiaalinen media ovat muotoilijoille tärkeitä

Muotoilualan kuukausipalkat edustavat Suomessa alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden palkansaajien keskiansiotasoa. Ornamon kyselyyn vastanneiden kokonaisansioiden keskiarvo oli n. **3 500 euroa** ja mediaani **3400 euroa** kuukaudessa.

Muotoilijan profiili

Työssäkäyntialueena Uusimaa

65%

Yrittäjät (ml. freelancerit)

31%

Vakituinen kokoaikatyo

76%

Sivutoiminen työ (toisen työnantajan palveluksessa, itsenäisenä yrittäjänä tai freelancerina)

31%

Yksityisissä yrityksissä työskentelevät

78%

Koulutus- ja opetustehtävissä

12%

Konsultointi- ja suunnittelutehtävissä

40%

Tuotekehityksen parissa

27%

Viikkon työtuntien keskiarvo

38h

Bruttokuukausipalkkojen keskiarvo

3 500€

Bruttokuukausipalkkojen mediaani

3 400€

Yleisimmät toimialat

Suunnitteluala, koulutus, teknologiateollisuus, kiinteistö- ja rakennusala, tekstiilien ja vaatteiden valmistus, huonekaluteollisuus, tukku- ja vähittäiskauppa, ohjelmisto- ja tietopalveluala, taiteen, kulttuurin ja viihteen toimiala.

Naisten osuus

82%

Ylempi korkeakoulututkinto

53%

Suunnittelijat ammattinimikkeittäin

Sisustusarkkitehti, muotoilija, teollinen muotoilija, taiteilija, vaatetussuunnittelija, opettaja, palvelumuotoilija, tekstiilisuunnittelija, muotoilujohtaja, korualan suunnittelija, keraamikko, kalustesuunnittelija, graafinen suunnittelija, digitaalinen suunnittelija

Muotoilijan työmarkkina-asema

- Kyselyyn vastanneista palkansaajista 76 prosenttia työskenteli vakituksessa kokoaikatyössä ja 11 prosenttia määräaikaisessa kokoaikatyössä. Osa-aikatyösuhteessa oli 12,6 prosenttia palkansaajista.
- Kyselyyn vastanneista 56 prosenttia oli palkansaajia ja 27 prosenttia yrittäjiä.
- Muotoilualalla sivutoimet ovat yleisiä: 31 prosenttia palkansaajista työskenteli toissijaisesti toisen työnantajan palveluksessa, itsenäisenä yrittäjänä tai freelancerina.
- Yksityisissä yrityksissä palkansaajista työskenteli 78 prosenttia, kunta- ja valtio-organisaatioissa 14 prosenttia ja voittoa tavoittelemattomissa yhteisöissä 4 prosenttia.
- Kyselystä ilmeni, että 55 prosenttia palkansaajista työskenteli keskiuurissa 50–249 henkilön tai suurissa vähintään 250 henkilön organisaatioissa.

Ornamon kyselyyn vastanneet palkansaajat vuonna 2020

	Osuus Ornamon kyselyyn vastanneista, %
Kokoaikatyössä	87,4
-vakituinen kokoaikatyö	76,1
-määräaikainen kokoaikatyö	11,3
Osa-aikatyössä	12,6
-vakituinen osa-aikatyö	5,4
-määräaikainen osa-aikatyö	7,2
Yhteensä	100,0

Lähteet: Ornamon työmarkkinakysely 2020; työvoimatutkimus Tilastokeskus

© ORNAMO

Luottavaisuudesta lomautuksiin

Muotoilualalla suhtauduttiin alkuvuodesta luottavaisesti tulevaisuuteen, sillä 80 % alan palkansaajista piti työpaikkansa säilymistä täysin tai melko varmana. Yhdeksän prosenttia piti lomautuksia tai irtisanomisia mahdollisina. Tilanne kuitenkin muuttui seuraavina kuukausina nopeasti koronakriisin myötä ja kevään mittaan muotoilualallakin on jouduttu turvautumaan lomautuksiin ja irtisanomisiin.

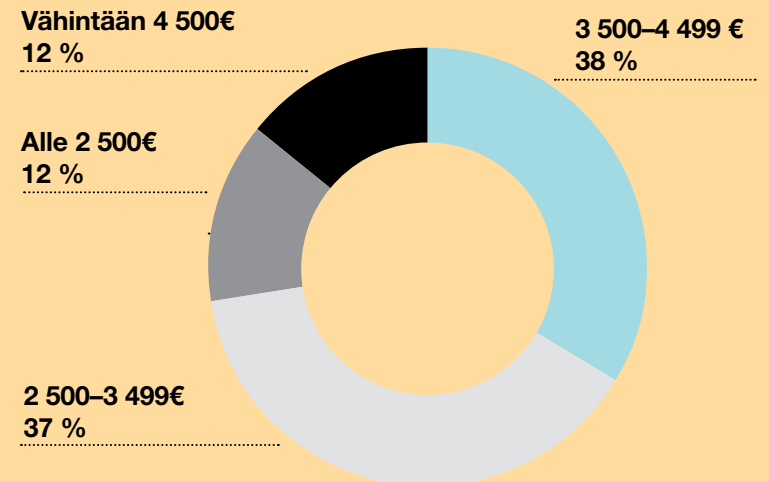
Palkkataso loivassa nosteessa

- Ornamon työmarkkinatutkimuksessa 2020 tiedusteltiin vuoden 2019 ansiotasoa. Kyselyyn vastanneiden kokonaisansioiden keskiarvio oli noin 3 500 euroa ja mediaani 3400 euroa kuukaudessa. Muotoilu- alan kuukausi palkat edustavat Suomessa alemman korkeakoulu- tutkinnon suorittaneiden palkansaajien keskiansiotasoa.

Edellisestä vuodesta keskipalkat nousivat noin 100 euroilla. Myös Tilastokeskuksen palkkarakennetilastojen muotoilu- alan keskipalkat ovat nousseet viime vuosina. Edellisestä vuodesta keskipalkat nousivat noin 100 euroilla. Myös Tilastokeskuksen palkkarakennetilastojen muotoilu- alan keskipalkat ovat nousseet viime vuosina.

- Muotoilu- alan kuukausipalkat rinnastuvat alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden palkansaajien keskiansiotasoon (3200 euroa). Taso on kuitenkin selvästi alhaisempi kuin ylemmän korkeakoulututkinnon saaneiden mediaanipalkka (4 144 euroa) kuukaudessa.
- Noin kolmannes palkansaajista oli kyselyjen mukaan tulospalkkauksen piirissä vuonna 2019.

Ornamon kyselyyn vastanneet palkansaajat keskimääräisten kuukausiansioiden mukaan tuloluokittain lokakuussa 2019, prosenttia vastanneista

Lähde: : Ornamon työmarkkinakysely 2020; työvoimatutkimus Tilastokeskus

© ORNAMO

Muotoilijat tyytymättömiä ansiotasoonsa

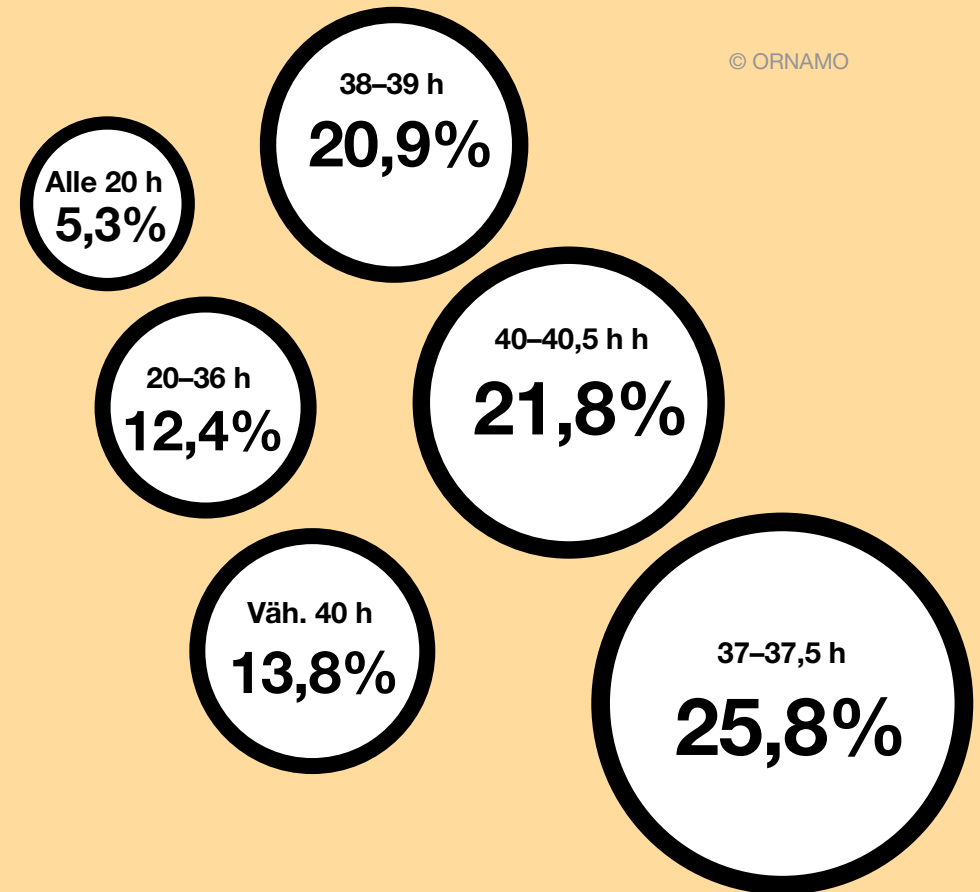
Ornamon kyselyyn vastanneista täysin tyytyväisiä palkkaansa oli 40 prosenttia vuonna 2020. Kuitenkin 59 prosenttia oli sitä mieltä, että palkka on liian pieni suhteessa työtehtäviin (Kuvio 18). Näkemys vastaa aiempien vuosien tuloksia. Pääosa (64%) vastanneista ei pitänyt myöskään palkkausjärjestelmiä erityisen kannustavana.

Työviikon pituus vaihtelee

Muotoilualan palkansaajien toteutuneen työviikon pituus 2019, prosenttia vastanneista.

© ORNAMO

- Ornamon työmarkkinatutkimuksessa 2020 tiedusteltiin vuoden 2019 ansiotasoa. Kyselyyn vastanneet palkansaajat työskentelivät vuonna 2019 mediaanilukuna mitattuna 38 tuntia viikossa keskiarvon ollessa 38 tuntia viikossa. Keskimääräinen työtuntien määrä kohosi hieman.
- Erot työviikon toteutuneessa pituudessa ovat muotoilualalla suuria, koska 36 prosenttia työskenteli vähintään 40 tuntia viikossa. Ihanteellisen työviikon pituus olisi kyselyyn vastanneiden mielestä 37 tuntia, jos asiaa mitataan mediaanilukuna. Keskiarvolla mitattu ihanteellisen työviikon pituus jäisi 34,2 tuntiin.

Muotoilualalla tehdään pitkää viikkoa

Ornamon kyselyyn vastanneiden työviikko on keskimäärin hieman pidempi kuin suomalaisilla palkansaajilla. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan palkansaajien keskimääräisen tehdyn työviikon pituus oli koko- ja osa-aikatyössä 36,4 tuntia vuonna 2019.

Luottamus työelämään vahva vielä alkuvuodesta

- 80 prosenttia näki tammi–helmikuussa 2020 varmuutensa työstään vakaaksi tai melko vakaaksi. Luku vastaa esimerkiksi Tekniikan akateemisten jäsenten varmuutta työstään samana ajankohtana (TEK TMT 2020)

<https://www.tek.fi/fi/uutishuone/tutkimukset/tyomarkkinatutkimus-tmt>. Noin 70 prosenttia uskoi, että omaa ammattia ja ja työkokemusta vastaavan työn saanti on helppoa työttömyyden kohdatessa.

- Kysely suoritettiin tammi–helmikuussa 2020, joten koronakevät on muuttanut tilannetta huomattavasti ja lomautuksia ja irtisanomisia on jouduttu toteuttamaan myös muotoilijoiden työpaikoilla.

<https://www.ornamo.fi/fi/tiedote/kyselyiden-perusteella-muotoilualan-syvin-kriisi-on-vastadessa-suomalainen-muotoilu-seuraa-globaaleja-asiakastoimialojen-suhdanteita/>

- Ornamon työmarkkinatutkimuksessa 2019 kysyttiin työnhakuväylistä. Tuolloin suurin osa, 36 prosenttia, on löytänyt työnsä suhteiden tai tuttavien kautta vuoden 2019 kyselyn mukaan. TE-toimiston kautta työpaikan on löytänyt vain vain 7 prosenttia. Verkon työnhakuportaalit ja sosiaalinen media ovat muotoilijoille tärkeitä uusien työpaikkojen haussa.

Yksinyrittäjällä monta rautaa tulessa

- Neljännes toimi yrittäjänä (ml. freelancerit) vuonna 2020, joskin heistäkin vain 69 prosenttia harjoitti yritystoimintaa kokopäiväisesti. Yrittäjien yleisin yritysmuoto on yksityinen toiminimi. Yli 70 prosenttia oli yksinyrittäjiä ja vain runsas neljännes työllisti vähintään kaksi henkilöä.
- Vain 46 prosentissa yrityksistä liikevaihto ylitti 50 000 euroa, mikä työllistäisi vähintään yhden henkilön kokopäiväisesti. Pienet tulot lienevät pääsyyinä siihen, että joka kolmannella yrittäjällä on muita sivutuloja.
- Kyselyjen mukaan toimeksiantojen määrä jäi 36 prosentilla yrityksistä alle kymmeneen vuonna 2019. Noin 39 prosentilla toimeksiantojen määrä oli 10–30 ja vain runsaalla neljänneksellä se nousi vähintään 30 toimeksiantoon. Myös työtuntilaskutuksen haarukka on laeva.
- Kaksi kolmasosaa yrittäjistä koki, että yritystoiminta on vakaalla tai melko vakaalla pohjalla. Toisaalta viidenneksen mielestä toiminnan keskeyttäminen tai lopettaminen voi olla mahdollista.
- Yritysten yleisimpiä toimialoja ovat muotoilu-toimisto, taideteollisuus ja sisustusarkkitehtitoimisto.
- Päätoimisia taiteilijoita oli vastaajien joukossa vain yksitoista henkilöä. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet taiteilijat pitivät työmäärää kohtuuttomana suhteessa tuloihin tai palkkiotasoa riittämättömänä elämiseen.

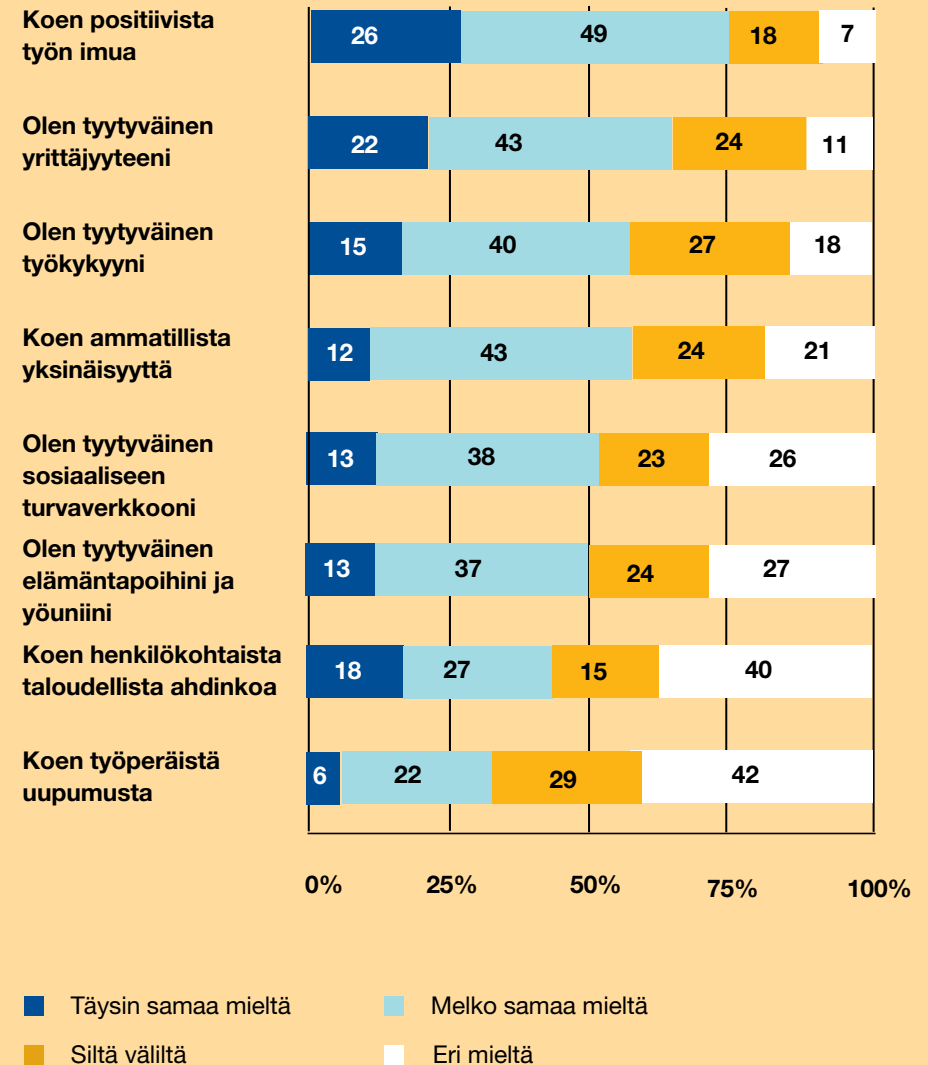
Muotoilualan yrittäjyys: ketterää, mutta haastavaa

- 75 % työmarkkinakyselyyn vastanneista muotoilualan yrittäjistä kokee myönteistä työn imua ja on tyytyväinen yrittäjyyteen (65 %), kun vastaajista mukaan lasketaan väitteestä täysin samaa tai melko samaa mieltä olevat.

- Yli 50 prosentilla vastanneista esiintyy kuitenkin ammatillista yksinäisyyttä, mikä voi olla tavallista yksinyrittäjyydessä. Töiden vähyyys tai palkkiotason alhaisuus vaikuttaa siihen, että noin 45 prosentilla on kokemuksia henkilökohtaisesta taloudellisesta ahdingosta. Työperäistä uupumusta esiintyy vajaalla 30 prosentilla.

- Kaksi kolmasosaa yrittäjistä kertoi, että heillä tai heidän omistamallaan yrityksellä on kyky sopeutua muuttuviin olosuhteisiin. Tämä kuvastaa mikroyritysten ketteryyttä markkinoilla.

- Kyselytulosten pohjalta voidaan kuitenkin todeta, että yrittäjien perusvalmiuksissa voisi olla parantamisen varaa tai yrittäjät tarvitsevat niihin ulkopuolista apua, kun puhutaan myynti-, markkinointi- tai talousosaamisesta. Yritystoiminta ei ole muutoinkaan välttämättä aina tavoitteellista, mikä voi johtua alan erityisluonteesta, yrittäjyyden motiiveista ja sivutoimisuudesta.

Muotoilijoiden työpaikoilla myönteinen ilmapiiri

- Muotoilijat suhtautuvat työhönsä intohimolla ja 87 prosenttia ilmoitti pärjäävänsä työssä erittäin hyvin tai melko hyvin. Enemmistö kokee, että he voivat työskennellä riittävän itsenäisesti ja tietävät, mitä heiltä työssä vaaditaan.
- Yli 60 prosenttia oli sitä mieltä, että he voivat osaltaan vaikuttaa työtä koskevien tavoitteiden asettamiseen, joskin 15 prosenttia oli tästä asiasta eri mieltä.
- Noin puolet vastaajista kertoivat, etteivät he voi keskittyä työhönsä riittävästi. Tämä voi johtua töiden huonosta organisoinnista.
- Muotoilijoiden työyhteisöissä valitsee pääosin hyvä ja kannustava työskentelyilmapiiri. Työpaikoilla autetaan toinen toistaan onnistumaan ja kollegoja pidetään ajan tasalla työasioista.
- Työtehtävien organisoinnissa voisi olla parantamisen varaa, mikä voi johtua puutteista työnjohdossa. Tähän viittaa se, että yli 60 prosenttia ilmoitti, että työtehtäviä ei ole jaettu työyhteisössä tasapuolisesti.
- Vähintään 60 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että esihenkilö kohtelee alaisiaan oikeudenmukaisesti, tukee ja on riittävästi tavoitettavissa. Tosin 30 vastanneista palkansaajista totesi, että esihenkilöltä ei saada riittävästi palautetta. Työtehtävien organisoinnissa voisi olla parantamisen varaa, mikä voi johtua puutteista työnjohdossa. Tähän viittaa se, että yli 60 prosenttia ilmoitti, että työtehtäviä ei ole jaettu työyhteisössä tasapuolisesti.

ORNAMO

Kehittymismahdollisuuksia omassa työssä kaivataan - tai haetaan sivutyöstä

Kyselyiden mukaan kaikkien palkansaajien osaaminen ei ole työpaikalla täyskäytössä eikä työ tarjoa tarpeeksi kehittymismahdollisuuksia. Voimavarojen vajaakäyttö heikentää tuottavuutta ja johtaa siihen, että päätyön ohella tehdään sivutoimisesti muita oman alan töitä.

ornamo